

УДК 378.046.4

<https://orcid.org/0000-0003-4760-6723>

<https://orcid.org/0000-0002-7521-3508>

<https://orcid.org/0000-0001-7482-0325>

Скрипник М. І.

marina_scripnik@ukr.net

Кравчинська Т. С.

tatyana.krav@ukr.net

Волинець Н. П.

volynets.nathaly@gmail.com

**ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ АНДРАГОГА:
З ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
В УМОВАХ ВІЙНИ**

Центральний інститут післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України,
м. Київ, Україна

Анотація. Включення у лютому 2019 р. до державного класифікатора професій професії «андрагог» спонукає до системного теоретико-практичного дослідження рольової карти та функцій андрагога. На прикладі розробленого робочого зошита для тематичних курсів «Професійна майстерність андрагога» репрезентовано досвід організації підвищення кваліфікації в кризових умовах онлайн навчання, пов'язаного з війною.

Ключові слова: професійна майстерність андрагога, підвищення кваліфікації педагогів.

Annotation. In February 2019, the inclusion of the profession «andragogue» in the state classifier of professions prompts a systematic theoretical and practical study of the role map and functions of an andragogue. On the example of the developed workbook for the thematic courses «Professional skill of an andragogue», the

experience of organizing advanced training in crisis conditions of war-related online training is represented.

Key words: professional skill of andragogue, professional development of teachers.

Вступ. Професійну майстерність андрагога в Україні слід розглядати на тлі двох найважливіших моментів останніх років. Насамперед це включення у лютому 2019 р. до державного класифікатора професій професії «андрагог», що формує концепт. І друга, безпекова, пов'язана з повномасштабною війною росії проти України, що перервало очне навчання на курсах підвищення кваліфікації. Це актуалізує для андрагогів формальної освіти проблематику, розроблення якої спрямовано на пошук відповіді на запитання: у чому особливість професійної діяльності андрагога в організації освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації з її новими викликами та загрозами в умовах війни, щоб педагоги реалізували освітні тренди ХХІ ст.?

Фундамент дослідницьких пошуків сформовано науковими вітчизняними та закордонними здобутками з проблеми професійної підготовки андрагогів, системний огляд якого подано у вітчизняному довідковому виданні з проблеми підготовки педагогічного персоналу до роботи з дорослими [1]. Досліджено теоретичні й методичні, психолого-педагогічні й науково-методологічні основи формування професійної майстерності викладачів для глобального виміру демократизації освіти [2].

Мета та завдання. Мета статті – на прикладі розробленого інтерактивного онлайн робочого зошита для тематичних курсів «Професійна майстерність андрагога» репрезентувати досвід організації підвищення кваліфікації в кризових умовах онлайн навчання, пов'язаного з війною. Серед завдань: 1) проаналізувати рольову карту, функції, сфери діяльності та провідні професійні завдання андрагога; 2) розкрити особливості структурування змісту інтерактивного робочого зошита.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань і досягнення

мети було використано такі методи дослідження: теоретичні: системно-аксіологічний, структурно-функціональний, структурно-логічний, теоретичний аналіз педагогіко-психологічної, філософської літератури, нормативних документів; структурно-логічний аналіз та систематизація – із метою характеристики особливостей професійної підготовки андагогів; моделювання – із метою розроблення моделі тематичних курсів; емпіричні: анкетування й опитування учасників освітнього процесу підвищення кваліфікації; спостереження за процесом професійної діяльності андрагогів.

Результати. На основі структурно-функціонального аналізу професійної діяльності фахівців-андрагогів, розроблена їх рольова карта і функції [3]. Ця професія охоплює такі сфери діяльності як: освітня, консультаційна, репетиторська, науково-методична та культурно-освітня [4]. У підвищенні кваліфікації домінантною для андрагога є освітня сфера професійної діяльності (викладач, методист), втім інші сфери реалізуються через специфічні функції.

Так, наприклад, у 2012 р. фіксуються такі специфічні функції андрагога: андрагог-методист; андрагог-консультант; андрагог-експерт; андрагог-фасилітатор; андрагог-модератор; андрагог-менеджер; андрагог-супервізор; андрагог-тьютор; андрагог-тренер [5; 6]. У 2016 р. у розробках учених наголошено на таких здібностях андрагога, як: дослідник, організатор, оратор, психолог [7]. У контексті визначення рольових позицій в освітній сфері андрагога виокремлено провідні професійні завдання, виконання яких покладається на андрагога у роботі з дорослими [8].

Виконання андрагогом різних ролей окреслює зміст його діяльності та спонукає до визначення інтегрально-рольової позиції. Загалом ця позиція, на думку дослідників [8], має сукупний зміст, який реалізується у трьох складових: організаційно-діагностична; проектувально-технологічна; предметно-змістова. Відповідно до цих складових рубрикується і зміст завдань розробленого робочого зошита [9]. У першому розділі – «Андрагог у просторі минулого й майбутнього» – засадничим положенням проектування завдань було таке: через рефлексію про минуле в рамках попередніх курсів підвищення кваліфікації до

професійних концептів андрагога. Другий розділ («Україноцентровані цінності в професійній діяльності андрагога») присвячено культурним надбанням, моральним стандартам, ідеалам андрагога, себто цінностям як одному із фундаментальних феноменів світу людини. Визначальною інтонацією у цьому розділі є тема україноцентрованих цінностей, адже андрагог завдяки сформованій системі цінностей (внутрішні, емоційно освоєні регулятори діяльності, що визначають ставлення до навколишнього світу, до себе) є носієм моральності й духовності. Розділ охоплює дві актуальні, взаємопов'язані теми: мова – миролюбна зброя, якої боїться будь-який ворог і яка єднає Націю; образ андрагога крізь призму українських архетипів. На основі самодіагностики слухачам пропонована групова робота у майстер-класах (розділ третій). Наскрізним в завданнях робочого зошита є акцент на особливостях професійної діяльності андрагога у відкритій післядипломній освіті.

Висновки. Для підвищення кваліфікації андрагогів в умовах війни актуалізується питання електронних видань (наприклад, робочі зошити, інтерактивні онлайн посібники [10] тощо), які для слухачів доступні, зручні й прості у застосуванні. Перспективним напрямком є формування готовності андрагогів до мобільного розроблення сценаріїв курсів підвищення кваліфікації з опертям на розроблення авторських інтерактивних онлайн посібників як креолізованих навчальних текстів для освіти дорослих 4.0.

Список бібліографічних посилань

1. Підготовка педагогічного персоналу до роботи з дорослими у закладах формальної і неформальної освіти : анований бібліографічний покажчик / укл. : О. В. Аніщенко, Т. Г. Калюжна, Т. В. Котирло, І. П. Радомський; за ред. О. В. Аніщенко. Київ : ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України, 2022. 282 с.

2. Силадій В. І. Теоретичні та методичні засади формування професійної майстерності викладачів для глобального виміру демократизації освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2021. 507 с. URL : <https://u.to/D3OnHw>. (дата звернення: 15.05.2023).

3. Гуляєва М. М. Професійна підготовка андрагогів в університетах Німеччини : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2021. 20 с. URL : <https://u.to/9YN-NA>. (дата звернення: 15.05.2023).

4. Labinska B., Dubaseniuk O., Orosz I., Lőrincz M., Stratanartyshkova T., Gunko N. Training an Andragogue as a Specialist in Adult Education. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2020. Vol. 12, № 2. P. 237–250. DOI : <https://doi.org/10.18662/rrem/12.2/276>.

5. Сорочан Т. М. Місія та функції андрагогів у системі післядипломної педагогічної освіти. *Післядипломна освіта в Україні*. 2012. № 2 (21). С. 92–96. URL : <https://u.to/1LmKHA>. (дата звернення: 15.05.2023).

6. Десятов Т., Лещенко І. Андрагогіка : теорія, досвід, перспективи : навч. посіб. для сту дентів ЗВО пед. спеціальностей. Черкаси : видавець Чабаненко Ю., 2022. 164 с. URL : <https://u.to/o7mKHA>. (дата звернення: 15.05.2023).

7. Ніколаєску І. О. Професіоналізм викладача-андрагога як феномен інформаційно-освітнього простору закладів післядипломної освіти. *Професійна освіта : методологія, теорія та технології*. 2016. № 3. С. 151–164.

8. Марчук А. В. Андрагогіка : навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 300 с. URL : <https://u.to/0Nh-NA>. (дата звернення: 15.05.2023).

9. Скрипник М. І. Професійна майстерність андрагога : робочий зошит для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації «Професійна майстерність андрагога» (на базі Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти). Київ : ЦППО, 2023. 34 с. URL : <https://u.to/E36nHw>. (дата звернення: 15.05.2023).

10. Скрипник М. І., Кравчинська Т. С., Волинець Н. П. Пізнаваймо. Творімо. Взаємодіймо. Як еволюціонують навчальні тексти в XXI ст.? URL : <https://u.to/PrJaNA>. (дата звернення: 15.05.2023).